

Eiropas
Komisija

Jūsu sociālā nodrošinājuma tiesības

Vācijā

Šajā rokasgrāmatā sniegtā informācija ir apkopota un atjaunināta ciešā sadarbībā ar Savstarpējas sociālās aizsardzības informācijas apmaiņas sistēmas (*MISSOC*) valstu korespondentiem. Sīkāka informācija par *MISSOC* tīklu pieejama šeit:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lv&catId=815>.

Šī rokasgrāmata sniedz vispārēju attiecīgajās valstīs piemērojamo sociālā nodrošinājuma iespēju aprakstu. Sīkāku informāciju varat iegūt citās *MISSOC* publikācijās, kuras pieejamas iepriekšminētajā saitē. Jūs varat arī sazināties ar kompetentajām iestādēm un institūcijām, kuras norādītas šīs rokasgrāmatas I pielikumā.

Ne Eiropas Komisija, ne kāda cita persona, kas darbojas Komisijas vārdā, nav atbildīga par šajā izdevumā iekļautās informācijas izmantošanu.

Satura rādītājs

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums	5
Ievads	5
Sociālās aizsardzības organizācija	6
Finansējums.....	7
II nodaļa. Veselības aprūpe.....	9
Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?	9
Kādas izmaksas tiek segtas?	9
Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?	11
III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti	12
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?.....	12
Kādas izmaksas tiek segtas?	12
Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?	12
IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti	14
Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?.....	14
Kādas izmaksas tiek segtas?	14
Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?	14
V nodaļa. Invaliditātes pabalsti.....	15
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	15
Kādas izmaksas tiek segtas?	16
Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	16
VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti	17
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?	17
Kādas izmaksas tiek segtas?	18
Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?	18
VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	19
Kādas izmaksas tiek segtas?	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	20
VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām	21
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?.....	21
Kādas izmaksas tiek segtas?	21
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?.....	23
IX nodaļa. Ģimenes pabalsti.....	24
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	24
Kādas izmaksas tiek segtas?	25
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	25
X nodaļa. Bezdarbs	27
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	27
Kādas izmaksas tiek segtas?	28
Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	29
XI nodaļa. Minimālais nodrošinājums	30
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?	30
Kādas izmaksas tiek segtas?	30
Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?	31
XII nodaļa. Ilgtermiņa aprūpe	32
Kādos gadījumos jums ir tiesības uz ilgtermiņa aprūpi?	32
Kādas izmaksas tiek segtas?	33
Kā var saņemt ilgtermiņa aprūpi?	34

Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes35

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums

Ievads

Sociālā nodrošinājuma sistēma Vācijā aptver piecas ar likumu noteiktus virzienus: apdrošināšana slimības gadījumā, aprūpes apdrošināšana, pensiju apdrošināšana, apdrošināšana nelaimes gadījumā un bezdarba apdrošināšana. Šajā nodaļā par katru no virzieniem ir paskaidrots, kuri ir attiecīgie apdrošinātāji un apdrošinātie, kā arī tas, kā notiek reģistrācija un sociālo iemaksu ieskaitīšana.

Šajā rokasgrāmatā netiek aplūkota lauksaimniecībā nodarbināto sociālā apdrošināšana, amatnieku apdrošināšana un mākslinieku un žurnālistu/reportieru sociālā apdrošināšana. Nepieciešamo informāciju par šiem apdrošināšanas veidiem jūs varat saņemt, vērsoties attiecīgajās apdrošināšanas iestādēs.

Sakaru veidošanai sociālā nodrošinājuma jomā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm ir izveidotas sadarbības organizācijas. Ja jums Vācijā vai vienā vai vairākās citās Eiropas Savienības dalībvalstīs rodas problēma vai jautājums saistībā ar sociālo nodrošinājumu, jūs varat vērsties [attiecīgajā sadarbības organizācijā](#).

Izņemot atsevišķas profesijas (piemēram, ierēdņi, tiesneši un karavīri), visu pārējo profesiju algotie darbinieki ir pakļauti obligātajai sociālajai apdrošināšanai. Savukārt, personas, kuras veic mazapmaksātu darbu, par kuru samaksa nepārsniedz EUR 400 mēnesī, kā arī īstermiņa darbinieki, kas strādā mazāk nekā 50 dienas kalendārajā gadā, ir atbrīvoti no apdrošināšanas iemaksām.

Iesniedzot pieteikumu Federālajā nodarbinātības aģentūrā, apdrošināšana bezdarba gadījumā var brīvi tikt turpināta. Lai to saņemtu, nepieciešams, lai ieinteresētā persona 24 mēnešus pirms tā uzsākusi darbību kā pašnodarbināta persona būtu 12 mēnešus bijusi pakļauta apdrošināšanas nosacījumiem vai saņēmusi bezdarbnieka pabalstu. Lai saņemtu informāciju vai padomu, jūs varat vērsties vietējā nodarbinātības aģentūrā.

Līdztekus minētajiem sociālā nodrošinājuma virzieniem pastāv arī valsts sociālā palīdzība, minimālie pabalsti darba meklētājiem, vecuma pabalsti un pabalsti samazinātas peļņitspējas gadījumā, kā arī dažādi ģimenes un mājokļa pabalsti.

Pieteikšanās procedūra

Tiklīdz jūs uzsākat strādāt algotu darbu, jūsu darba devējs veic nepieciešamās procedūras, lai jūs kļūtu par sociālā nodrošinājuma shēmas dalībnieku. Vispirms jūs tiksiet pieteikts slimokasei (*Krankenkasse*), kas savukārt informēs ilgtermiņa aprūpes, pensijas apdrošināšanas un bezdarba apdrošināšanas iestādes. Jūs saņemsiet sociālās apdrošināšanas numuru (*Versicherungsnummer*), kuru pensijas apdrošināšanas iestādes izmantos, lai reģistrētu jūsu sociālās apdrošināšanas periodus un algu, no kuras atskaitītas sociālās iemaksas.

Pirmā nodarbinātības perioda laikā pensiju apdrošināšanas iestāde jums nosūtīs sociālās apdrošināšanas apliecību (*SV-Ausweis*). Šajā apliecībā ir uzrādīts uzvārds,

dzimtais uzvārds, vārds un sociālās apdrošināšanas numurs. Dažu profesiju pārstāvjiem (piemēram, celtniecībā nodarbinātajiem) darba laikā jānēsā līdzī identifikācijas dokumenti (pase, identitātes karte). Jūsu darba devējs jūs informēs.

Ikvienu personu, kurai tiek piešķirts jauns apdrošināšanas numurs, saņem paziņojumu, kurā norādīta kompetentā pensijas apdrošināšanas iestāde. Pašnodarbinātām personām pašām ir jāreģistrējas attiecīgajā slimokasē.

Sociālās aizsardzības organizācija

Ar likumu noteiktā pensijas apdrošināšana

Tiesību aktos noteikto pensijas apdrošināšanu (*Gesetzliche Rentenversicherung*) nodrošina Vācijas federālā pensijas apdrošināšanas iestāde (*Deutsche Rentenversicherung Bund*), Vācijas reģionālās pensijas apdrošināšanas iestādes (*Regionalträger der Deutschen Rentenversicherung*), Vācijas pensijas apdrošināšanas sistēma kalnrūpniecības, dzelzceļa un jūras nozarei (*Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See*), kā arī vecuma pensijas fondi lauksaimniekiem (*Landwirtschaftliche Alterskassen*).

Ar likumu noteiktā veselības apdrošināšanas shēma

Tiesību aktos paredzēto slimības apdrošināšanu (*Gesetzliche Krankenversicherung*) pārvalda aptuveni 145 apdrošināšanas slimokases, no kurām dažas darbojas reģionālajā līmenī (piemēram, vietējās slimības apdrošināšanas slimokases (*Ortskrankenkassen*)) un dažas – valsts līmenī (piemēram, lielākā daļa aizvietotājslimokašu (*Ersatzkassen*)). Šīs slimokases ir pieejamas visiem dalībniekiem neatkarīgi no amata vai nodarbinātības veida uzņēmumā (izņemot lauksaimniekiem paredzēto lauksaimniecības slimokasi). Izņemot dažas īpašas kategorijas (piemēram, ierēdņi, tiesneši un militārpersonas), visu pārējo profesiju algotie darbinieki ir pakļauti obligātajai sociālajai apdrošināšanai, ja vien to atlīdzība vienā gadā nepārsniedz noteikto gada maksimālo robežu. Nodarbinot nepilngadīgas personas, jāievēro īpaši noteikumi. Slimības apdrošināšanas slimokases administrē sociālo iemaksu iekasēšanu par visiem sociālās apdrošināšanas virzieniem.

Tiesību aktos paredzētā ilgtermiņa aprūpes apdrošināšana

Ikvienu no tiesību aktos noteiktajām slimības apdrošināšanas slimokasēm ir izveidojusi ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas slimokasi, kas ir neatkarīgi atbildīga par pabalstu piešķiršanu saņēmējiem, kuriem vajadzīga ilgtermiņa aprūpe. Visi tiesību aktos noteiktās slimības apdrošināšanas slimokases dalībnieki ir automātiski apdrošināti arī ilgtermiņa aprūpes vajadzības riska gadījumā. Savukārt personām, kuras izmanto privātu slimības apdrošināšanu, attiecīgi jānoslēdz privāts līgums par ilgtermiņa aprūpi. (Turklāt iespējams nokārtot brīvprātīgu ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanu privātās apdrošināšanas sabiedrībās).

Ar likumu noteiktā nelaimes gadījumu apdrošināšana

Tiesību aktos noteiktās apdrošināšanas organizācijas pret nelaimes gadījumiem darbā (*Gesetzliche Unfallversicherung*) ir attiecīgi apdrošināšanas iestādes pret nelaimes gadījumiem darbā rūpniecības un lauksaimniecības nozarē (*Berufsgenossenschaften*) un valsts sektorā.

Tiesību aktos noteiktā bezdarba apdrošināšana

Tiesību aktos noteikto obligāto bezdarba apdrošināšanu (*Gesetzliche Arbeitslosenversicherung*) īsteno Nodarbinātības federālā aģentūra (*Bundesagentur für Arbeit, BA*). Nodarbinātības federālā aģentūra ir iedalīta galvenajā birojā, reģionālajās direkcijās un vietējās aģentūrās. Likumā noteiktā bezdarba apdrošināšana saskaņā ar tiesībām attiecas uz visiem darba ņēmējiem (fiziska darba strādniekiem, garīga darba profesiju pārstāvjiem un praktikantiem, kā arī jauniešiem invalīdiem).

Pašpārvalde

Katru sociālās apdrošināšanas virzienu pārvalda apdrošināšanas iestādes saskaņā ar pašpārvaldes principu. Šajā nolūkā apdrošināšanas iestāde izveido pašpārvaldes organizācijas (kuras jautājumus risina pārstāvju un padomes sēdēs vai kuras darbību nodrošina administratīvās padomes), kurās vienādā skaitā ietilpst gan darba devēju, gan apdrošināto personu pārstāvji. Bezdarba apdrošināšanas gadījumā ir iesaistītas arī trešās personas — valsts sektora pārstāvji. Pašpārvaldes organizāciju locekļus ik pēc sešiem gadiem pēc rotācijas principa ievēlē darba devēji un apdrošinātie.

Pārraudzība

Pašpārvaldes sociālās apdrošināšanas iestādes veic savus uzdevumus, pašas par to atbildot saskaņā ar likumu un citiem attiecināmiem tiesību aktiem. Tās ir pakļautas valsts pārraudzībai, ko veic pārraudzības iestāde. Federālās apdrošināšanas iestādes, kuru jurisdikcija aptver vairāk nekā trīs federālās zemes, parasti ir pakļautas Federālā apdrošināšanas biroja (*Bundesversicherungsamt*) pārraudzībai. Pārējās apdrošināšanas iestādes (federālās zemes līmenī) uzrauga federālā zeme, kurā tie atrodas. Jūsu apdrošināšanas iestāde informē jūs par pārraudzības iestādi, kas uz jums attiecas. Gadījumos, kur par pamata jautājumiem un horizontālām funkcijām ir atbildīga Vācijas Federālā pensijas apdrošināšanas iestāde, pārraudzību parasti veic Darba un sociālo lietu federālā ministrija vai Federālais apdrošināšanas birojs.

Finansējums

Sociālā nodrošinājuma sistēmu finansē no nodokļu ieņēmumiem un valsts apdrošināšanas iemaksām, ko veic darba devēji un darba ņēmēji.

Ja jūs esat algots darba ņēmējs, kura ienākumi pārsniedz minimālo līmeni, jums ir jāmaksā veselības apdrošināšanas, ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas, bezdarba apdrošināšanas un pensijas apdrošināšanas sociālās iemaksas. Jūsu ar likumu noteiktās apdrošināšanas sociālo iemaksu apmērs ir noteikta procentu likme no jūsu algas. Jūs maksājat 53 % no sociālo iemaksu summas, bet jūsu darba devējs – apmēram 47 %. Savukārt pašnodarbinātās personas pašas pilnībā maksā visas veselības apdrošināšanas, ilgtermiņa aprūpes un pensijas apdrošināšanas iemaksas. Iemaksas apdrošināšanai nelaimes gadījumā maksā tikai darba devējs.

Jūsu darba devējs ir atbildīgs par sociālo iemaksu aprēķināšanu un veikšanu. Viņš uztur savu iemaksas daļu un maksā vispārējās sociālās apdrošināšanas iemaksas (t.i., iemaksas par slimības, ilgtermiņa aprūpes, pensijas un bezdarba apdrošināšanu) jūsu izvēlētam ar likumu noteiktajām veselības apdrošināšanas slimokasēm.

Šobrīd kopējais veselības apdrošināšanas iemaksu apjoms gadā ir 15,5 % no jūsu algas līdz tas sasniedz katru gadu noteiktu summu (maksimālā sociālo iemaksu

aprēķina summa ir EUR 45 900 gadā). 7,3 % no apdrošināšanas iemaksām sedz darba devējs. Ja no ienākumiem proporcionālā iemaksa nav pietiekama, lai atbilstu attiecīgās slimokases finansiālajām prasībām, slimokases drīkst iekasēt papildu iemaksu, kas nav atkarīga no ienākumiem. Ja ar likumu noteiktās slimības apdrošināšanas vidējā papildu iemaksa pārsniedz 2 % no jūsu ienākumiem, par kuriem veicat iemaksas, jums ir tiesības saņemt sociālo kompensāciju (*Sozialausgleich*).

Ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas (*Pflegeversicherung*) iemaksu likme ir 1,95 %. Apdrošinātajiem, kuri dzimuši pēc 1940. gada un kuriem nav bērnu, sasniedzot 23 gadu vecumu, ir jāmaksā papildu iemaksas 0,25 % apmērā.

Tiesību aktos noteiktās slimības un ilgtermiņa aprūpes obligātās apdrošināšanas gadījumā maksimālā summa ir EUR 50 850 gadā.

Vispārējās pensijas apdrošināšanas iemaksu likme ir 19,60 % no ienākumiem, ja nav pārsniegta iemaksu aprēķina maksimālā summa (EUR 67 200 gadā vecajās federālajās zemēs un EUR 57 600 gadā — jaunajās). Pusi no apdrošināšanas iemaksām parasti sedz darba devējs.

Bezdarba apdrošināšanas iemaksu likme ir 3,0 % no darba algas, ja nav sasniegta bezdarba apdrošināšanas iemaksu aprēķina maksimālā summa. Pusi no apdrošināšanas iemaksām sedz darba devējs, bet pusi — darba ņēmējs.

Ģimenes pabalstu (ko finansē valsts fondi) saņemšanai nav jāmaksā sociālās apdrošināšanas iemaksas.

II nodaļa. Veselības aprūpe

Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?

Visiem iedzīvotājiem ir obligāti jāpievienojas kādai no tiesību aktos noteiktām vai privātām apdrošināšanas sistēmām (ja vien viņu ienākumi nepārsniedz obligātās apdrošināšanas maksimālo summu EUR 50 850 apmērā).

Šādām personām ir tiesības uz pabalstiem:

- algota darba ņēmēji un tie, kuri iegūst profesionālo izglītību, tostarp praktikanti;
- pensijas saņēmēji, kuriem ir pietiekami liels apdrošināšanas laikposms;
- bezdarbniekiem, kuri saņem bezdarbnieka pabalstus;
- invalīdi, kas ir nodarbināti aizsargātā veidā;
- profesionālajā rehabilitācijā iesaistītās personas un īpašu jaunatnes atbalsta (Jugendhilfe) apmācības iestāžu audzēkņi, kuri apgūst noteiktu profesiju;
- atzītu augstākās izglītības iestāžu studenti;
- lauksaimnieki un viņu ģimenes locekļi, kas palīdz saimniecībā;
- mākslinieki un rakstnieki;
- personas, kurām nav tiesību uz cita veida veselības aprūpes pakalpojumiem (dažos gadījumos).

Nav noteikts nekāds minimālais apdrošināšanas stāžs.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Profilaktiskie izmeklējumi

Slimību diagnosticēšanas nolūkā jums un jūsu ģimenei ir tiesības uz šādiem profilaktiskiem izmeklējumiem:

- bērnu slimību diagnosticēšana līdz sestā dzīvības gada beigām, kā arī līdz desmitā dzīvības gada beigām;
- ikgadējie vēža profilaktiskie izmeklējumi sievietēm vecumā no 20 gadiem un vīriešiem no 45 gadiem;
- katru otro gadu medicīniskie izmeklējumi sirds un asinsvadu slimību, nieru slimību, kā arī diabēta diagnosticēšanai apdrošinātajiem, sākot no 35 gadu vecuma.

Medicīniskā aprūpe

Visu apdrošināšanas periodu jums un jūsu ģimenes locekļiem ir tiesības saņemt terapieta, ārsta speciālista un zobārsta pakalpojumus.

Par katru ceturksni pieaugušais maksā īpašu nodokli (*Praxisgebühr*) EUR 10 apmērā par katru pirmo ārsta vai zobārsta konsultāciju. Šis īpašais nodoklis (*Praxisgebühr*) nav jāmaksā, ja ārsts veicis nosūtījumu tajā pašā ceturksnī, kā arī par zobārsta pārbaudi reizi pusgadā.

Medikamenti, ārstēšana ar paramedicīnas metodēm un protēzes

Medikamentus izsniedz pēc ārstu, ar kuriem ir noslēgts līgums, izrakstītām receptēm, un tos var saņemt jebkurā aptiekā. Parasti par katru aptiekā iegādātu medikamentu ir jāmaksā tikai 10 % no mazumtirdzniecības cenas, minimālā summa ir EUR 5 un maksimālā — EUR 10, taču līdzdalības maksājums nedrīkst pārsniegt medikamenta cenu. Pašam ir jāapmaksā medikamenti pret noteiktām slimībām, piemēram, pret saaukstēšanos, saslimšanu ar gripu, tostarp arī zāles šo slimību ārstēšanai, piemēram, zāles pret iesnām, pretsāpju līdzekļi, pretklepus līdzekļi, mutes un kakla ārstēšanas līdzekļi, izņemot medikamentus pret sēnīšu infekcijām, caurejas līdzekļus un medikamentus pret kinetozi (jūras slimību).

Apdrošināšanas segums neietver arī zāles, kuru galvenais nolūks ir dzīves kvalitātes palielināšana. Nav iekļauti medikamenti pret impotenci, medikamenti seksuālās potences radīšanai un palielināšanai, smēķēšanas atmešanai, svara zaudēšanai vai ēstgribas mazināšanai, ķermeņa svara regulēšanai vai matu augšanas uzlabošanai. Tomēr ir kāds izņēmums — apdrošināšanas slimokases neapmaksā bezrecepšu zāles. Piemēram, (daļēji) tiek atmaksātas zāles bērniem ar attīstības traucējumiem, kuri nav sasnieguši 12 gadu vecumu, kā arī medikamenti, kuri saskaņā ar Vienoto federālo komiteju (*Gemeinsamer Bundesausschuss*) ietilpst smagu slimību ārstēšanas standarta terapijā.

Apdrošinātajiem ir tiesības saņemt arī paramedicīnisko aprūpi (fizioterapija, logopēdija, ergoterapija, ortopēdiskā terapija). Personām ir jāmaksā 10 % no pakalpojuma cenas, kā arī EUR 10 par norīkojumu.

Slimokases sedz aizdevumus par medicīniski nepieciešamiem dzirdes aparātiem, protēzēm un citiem palīg līdzekļiem un aparātiem līgumā noteikto cenu apmērā, ja nepieciešams, līdz noteiktai summai. Apdrošinātiem pieaugušajiem ir tikai ierobežotas tiesības uz dzirdes aparātiem. Palīg līdzekļu un aparātu sniegšanai ir jāsaņem iepriekšēja slimokases atļauja, ja vien slimokase nav no šīs prasības atteikusies. Papildu maksa par palīg līdzekļiem un aparātiem ir 10 % no cenas; minimālā summa ir EUR 5 un maksimālā — EUR 10. Taču līdzdalības maksājums nedrīkst pārsniegt medikamenta cenu. Papildu maksa par izlietojamiem palīg līdzekļiem nepārsniedz EUR 10 par visu mēnesi.

Zobārstniecības pakalpojumi

Slimokase nodrošina zobu saglabāšanas un ķirurģiskās ārstēšanas izdevumus atmaksā pilnā apmērā.

Izdevumiem par ortodonta pakalpojumiem (žokļa vai zobu novietojuma nevienādības profilakse un labošana) apdrošinātās personas līdzdalības maksājums ir 20 %. Minētos 20 % no summas atmaksā slimokase, ārstēšanos beidzot. Nepieciešamās ortodontiskās aprūpes izdevumus apdrošinātām personām, kas nav sasniegušas 18 gadu vecumu, atmaksā pilnā apmērā (noteiktos gadījumos arī vecākām personām).

Apdrošinātie saņem ar diagnozi saistītus fiksētos pabalstus par zobu protēzēm un kroniņiem, kas atbilst 50 % no fiksētās standarta aprūpes izmaksām – tā saukto standarta pabalstu (*Regelleistung*). Fiksētais pabalsts palielinās līdz ar regulāru profilakses pasākumu veikšanas apliecināšanu. Papildus fiksētajam pabalstam apdrošinātie, kuru ienākumi ir zem noteikta līmeņa, ir tiesīgi uz to pašu summu, kā arī uz medicīniski nepieciešamo standarta pabalstu, nenosakot tiem nepamatotas maksas.

Aprūpe mājās un mājkalpotāja pakalpojumi

Ja slimības gadījumā jūs nevarat saņemt nepieciešamo aprūpi un palīdzību no personām, ar kurām jūs dzīvojat kopā, tad slimokase līdztekus medicīniskās aprūpes pakalpojumiem segs arī īpaši apmācītas personas sniegtus slimnieku aprūpes pakalpojumus mājās. Tomēr tiesības saņemt šādu pakalpojumu ir tikai tādā gadījumā, ja slimniekam ir nepieciešama ārstēšanās slimnīcā, bet tā nav iespējama, vai arī aprūpe mājās dod iespēju izvairīties no minētās ārstēšanas vai to saīsināt. Principā aprūpes mājās ilgums nedrīkst pārsniegt četras nedēļas par katru slimības gadījumu.

Ja slimības dēļ jūs nevarat pats uzturēt kārtībā savu mājražniecību, parasti jūs varat saņemt mājkalpotāja pakalpojumus mājās līdz četrām nedēļām katrā slimības gadījumā. Tomēr šis pakalpojums jums ir pieejams tikai tādā gadījumā, ja jūsu mājražniecībā dzīvo bērns līdz 12 gadu vecumam vai bērns invalīds, par kuru neviens cits no mājiniekiem nevar parūpēties.

Stacionārā aprūpe

Jums ir tiesības saņemt jebkuru sev nozīmēto stacionāro aprūpi. Nepieciešamība saņemt stacionāro aprūpi jāapstiprina ar ārsta zīmi. Izņemot neatliekamās gadījumus, vispirms slimokasei jāiesniedz lūgums segt izdevumus par ārstēšanos stacionārā. Par periodu līdz 28 dienām katru kalendāro gadu jums ir jāmaksā EUR 10 par katru stacionārā pavadīto dienu.

Ceļa izdevumi

Atsevišķos gadījumos slimokase var pilnībā vai daļēji segt ceļa izdevumus par pārvietošanos, kas nepieciešama medicīniskās aprūpes saņemšanai. Apdrošinātās personas pašas apmaksā 10 % no ceļa izdevumiem, turklāt minimālā summa ir EUR 5, bet maksimālā — EUR 10 par katru braucienu.

Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?

Pirms jūs uzsākat ārstēšanos, jums ārstam jāuzrāda sava veselības apdrošināšanas karte (*Krankenversicherungskarte*). Neatliekamās palīdzības gadījumā ārsts jums sniegs medicīnisko palīdzību, neprasot uzrādīt šo karti, bet jums būs viņam jāuzrāda sava veselības apdrošināšanas karte nākamo 10 dienu laikā.

Medicīnisko aprūpi sniedz ārsti un zobārsti, ar kuriem ir noslēgts līgums par šiem pakalpojumiem, un tādu ir vairāk nekā 90 % no praktizējošiem ārstiem. Ārstu jūs varat izvēlēties ārstēšanas sākumā vai katra kalendārā ceturkšņa sākumā.

Šo ārstu saraksts pieejams jūsu slimokasē.

Ja jūsu ārsts uzskata, ka jums nepieciešama speciālista konsultācija poliklīnikā vai līdzīgā medicīnas iestādē, viņš izsniegs jums attiecīgu norīkojumu (*Überweisungsschein*).

III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?

Ja esat darba ņēmējs Vācijā un slimības dēļ nevarat strādāt, darba devējs jums turpina maksāt darba algu neatkarīgi no jūsu nostrādātā darba laika nedēļā vai mēnesī. Tiesības darba algas izmaksas turpināšanai (*Entgeltfortzahlung*) tiek piešķirtas tikai tad, ja jūsu darba attiecības ilgušas četras nedēļas bez pārtraukumiem.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Parasti, ja slimības rezultātā un ne jūsu vainas dēļ jums ir iestājusies darba nespēja, pirmās sešas nedēļas pēc darba nespējas iestāšanās darba devējs turpinās jums maksāt algu.

Personām, kurām algu nemaksā vai vairs nemaksā darba devējs, ir tiesības saņemt slimokases maksātu slimības naudu (*Krankengeld*). Tās apjoms ir 70 % no slimības dēļ zaudētā atalgojuma (*Regelentgelt*), tomēr slimības nauda nedrīkst pārsniegt 90 % no neto atalgojuma.

Slimības nauda tiek maksāta, līdz beidzas darba nespējas periods, par kuru ir izdota darba nespējas izziņa. Tomēr par vienu un to pašu slimību slimības naudas maksāšanas periods triju gadu laikā nedrīkst pārsniegt 78 nedēļas. Triju gadu periodam beidzoties, īpašos gadījumos var tikt izskatīta iespēja turpināt maksāt slimības naudu nākamo triju gadu periodam.

Slimības naudas izmaksa var tikt samazināta vai pārtraukta, ja persona saņem citus pabalstus, kā, piemēram, arodslimības izraisītas vai pilnīgas invaliditātes pabalstu vai ārvalstu piešķirtus pabalstus.

Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?

Par savu darba nespēju jums ir nekavējoties jāziņo savam darba devējam, kā arī jāinformē par iespējamo tās ilgumu.

Ja jūsu darbnespēja ilgst vairāk par trim kalendārajām dienām, ne vēlāk kā ceturtajā slimības dienā jums savam darba devējam jāiesniedz ārsta izziņa. Tiesības saņemt slimības naudas pabalstu parasti iestājas no ceturtais dienas pēc dienas, kurā ārsts konstatēja darbnespēju. Medicīniskajā izziņā ir norādīts plānotais darbnespējas ilgums. Izziņa jāiesniedz savam darba devējam.

Jums ir precīzi jāierodas uz visiem ārsta nozīmētajiem izmeklējumiem. Jebkura kavēšanās bez nopietna iemesla var būt par cēloni slimības naudas izmaksu anulēšanai.

Ja jūs saņemat citus pabalstus (piemēram, pensiju) vai jūsu slimība ir radusies negadījuma darbā vai arodslimības rezultātā, jums par to ir jāinformē sava slimokase. Darba nespējas laikā jūs nedrīkstat pamest Vāciju bez jūsu slimokases atļaujas. Pretējā gadījumā pabalstu var zaudēt.

Jūsu tiesības uz naudas pabalstiem bērna slimības gadījumā

Ja jūs esat apdrošināts ar likumu noteiktajā slimības apdrošināšanas shēmā un jūsu bērns (līdz 12 gadu vecumam) ir slims, un viņam ir nepieciešama aprūpe (ar ārsta apstiprinājumu), jums ir tiesības saņemt slimības pabalstu ne ilgāk kā 10 darba dienas par katru bērnu (kopā ne vairāk kā 25 darba dienas) katrā kalendārajā gadā, ja jūsu mājsaimniecībā nav neviena cita persona, kas varētu kopt slimo bērnu.

IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti

Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?

Visām sievietēm, kurām ir tiesības saņemt veselības apdrošināšanas pabalstus natūrā, tāpat ir tiesības saņemt natūrā sniegtus pabalstus grūtniecības laikā un pēcdzemdību periodā.

Sievietes, kuras iestājušās ar likumu noteiktajā slimības apdrošināšanas shēmā, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā saņem maternitātes pabalstu EUR 13 apmērā kalendārajā dienā, ja viņām ir tiesības saņemt slimības pabalstus darbspējas gadījumā vai ja grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā netiek saņemts atalgojums. Darba ņēmējas, kuras pašas nav iestājušās ar likumu noteiktajā slimības apdrošināšanas shēmā (piemēram, privātajā shēmā apdrošinātas sievietes vai sievietes, kuras apdrošinātas ar likumu noteiktajā slimības apdrošināšanas shēmā uz atvasināto tiesību pamata („*familienversichert*")), saņem maternitātes pabalstu, kas kopā nepārsniedz EUR 210 un ko izmaksā Federālā zeme.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Maternitātes pabalsti natūrā ir šādi:

- medicīniskā aprūpe un vecmātes atbalsts grūtniecības laikā un pēcdzemdību periodā;
- vecmātes un nepieciešamības gadījumā arī ārsta piedalīšanās dzemdībās;
- medikamenti, bandāžas, citi medicīniskie palīg līdzekļi un paramedicīniskā ārstēšana;
- izdevumi par dzemdībām medicīnas iestādē;
- māsu aprūpe mājās;
- palīdzība ģimenei.

To maksā sešas nedēļas pirms un astoņas nedēļas pēc dzemdībām (12 nedēļas priekšlaicīgu dzemdību vai vairāku bērnu dzimšanas gadījumā). Priekšlaicīgu dzemdību gadījumā grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu pagarina par tik dienām, cik nebija iespējams izmantot līdz dzemdībām. Pabalsta apjoms ir atkarīgs no jūsu algas, tomēr tas nevar pārsniegt EUR 13 par katru kalendāro dienu. Iespējamo starpību starp šo pabalstu un jūsu algu maksā jūsu darba devējs.

Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?

Ja jūs esat grūtniece, jums ir jāsaņem maternitātes apliecība (*Mutterschaftspass*), kurā ir norādīti veicamie medicīniskie izmeklējumi.

V nodaļa. Invaliditātes pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Visi, uz kuriem attiecas obligātā pensijas apdrošināšana (piemēram, darba ņēmēji un dažas pašnodarbinātu personu grupas, kuru ienākumi pārsniedz minimālo algu), ir apdrošināti invaliditātes gadījumā.

Pensija pilnīgas invaliditātes gadījumā (*Erwerbsminderung*)

Šī pensija tiek piešķirta gadījumā, ja apdrošinātā persona slimības rezultātā iestājušās pilnīgas pelnītnespējas dēļ vairs nespēj veikt profesionālu darbību saskaņā ar parastajiem darba tirgus nosacījumiem vismaz sešas stundas (pensija daļējas pelnītnespējas gadījumā) vai vismaz trīs stundas (pensija pilnīgas pelnītnespējas gadījumā).

Lai saņemtu šo pabalstu, jums ir jāpierāda, ka esat maksājis sociālās apdrošināšanas iemaksas vismaz 60 mēnešus (apdrošināšanas stāžs). Bez tam jums ir jāpierāda, ka esat maksājis obligātās apdrošināšanas iemaksas trīs gadus no pēdējiem pieciem pirms pilnīgas pelnītnespējas iestāšanās. Minētais piecu gadu termiņš var tikt pagarināts, piemēram, par darbnespējas, bezdarba, mācību un bērnu kopšanas periodu. Ja apdrošinātai personai pilnīga pelnītnespēja iestājas mazāk kā sešus gadus pēc mācību beigām, nosacījumi par iepriekšējo iemaksu stāžu tiek mīkstināti.

Pensija daļējas invaliditātes gadījumā (*teilweise Erwerbsminderung*)

Ievērojot tiesiskās palāvības principu, apdrošinātās personas var pretendēt uz pensiju daļējas pelnītnespējas gadījumā, ja tās atbilst apdrošināšanas likuma nosacījumiem, ja tās ir dzimušas pirms 1962. gada 2. janvāra un ja slimības dēļ radusies daļējā pelnītnespēja šīm personām liedz strādāt to profesijā vai citā tām pieņemamā profesijā vismaz sešas stundas dienā.

Ienākumu pārklāšanās ierobežojums

Ja jūs veicat profesionālu darbību, kura jums dod papildu ienākumus, pensijas izmaksa var tikt pārtraukta. Tādejādi, pirms uzsākt šādu darbību, ir ieteicams konsultēties attiecīgajā pensiju iestādē.

Īpaši nosacījumi raktuvju strādniekiem

Jūsu darba spējas raktuvēs tiek uzskatītas par samazinātām, ja slimības vai invaliditātes rezultātā jūs vairs nespējat strādāt tajās savu iepriekšējo vai līdzīgu darbu, izņemot ja neesat pieņemts līdzvērtīgā darbā ārpus raktuvju nozares. Jūsu pensiju neietekmē papildu ienākumi, kurus jūs iegūstat no darbības, kas ekonomiski nav līdzvērtīga jūsu iepriekšējam darbam.

Sākot no 50 gadu vecuma, raktuvju strādnieki var saņemt pensiju, ja viņi neveic iepriekšējam darbam raktuvēs ekonomiski līdzvērtīgu darbu. Tomēr, lai saņemtu pensiju, darba stāžam ir jābūt 25 gadiem.

Rehabilitācijas pasākumi

Pensiju tiesību akti rehabilitācijai dod priekšroku pār pensiju izmaksu. Ja rehabilitācijas pasākumi var saglabāt vai uzlabot apdrošinātās personas pelnītspēju, apdrošināšanas iestāde vispirms attiecīgajai personai piešķir medicīniskas vai profesionālas rehabilitācijas palīdzības pasākumus, nevis pensiju.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pensijas apjoms ir atkarīgs no visas „apdrošinātās personas dzīves laikā” maksātās sociālo iemaksu summas. Pie sociālo iemaksu periodiem var tikt pieskaitīti arī laikposmi, kuros jūs esat atbrīvots no sociālajām iemaksām vai kuros tās ir samazinātas, tādējādi kopumā palielinot pensijas apjomu.

Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Parasti pensijas tiek piešķirtas tikai pēc pieprasījuma. Pieprasījums ir jāiesniedz kompetentajā sociālās apdrošināšanas iestādē.

VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Visi, uz kuriem attiecas obligātā pensijas apdrošināšana (piemēram, darba ņēmēji un dažas pašnodarbinātu personu grupas, kuru ienākumi pārsniedz minimālo algu), tiek iekļauti arī vecuma apdrošināšanā.

Vecuma pensija tiek piešķirta par darba dzīves laikā veikto darbu. Lai to saņemtu, personai jābūt noteiktā vecumā un jāatbilst apdrošināšanas minimālā laikposma nosacījumiem (tiesību iegūšanai nepieciešamais periods parasti ir pieci gadi, kuros jāveic iemaksas vai kuri ir aizstāšanas periodi).

Katrs kalendārais mēnesis, par kuru jūs esat maksājis sociālās iemaksas, un bērna (līdz trīs gadu vecumam) kopšanas periods tiek ieskaitīts 5, 15 un 25 gadu apdrošināšanas stāžā. Trīsdesmit piecu gadu stāžā tiek ieskaitīti visi tie periodi, kas dod iespēju saņemt pensiju. Tie ir, piemēram, mācību laiks un bērnu (līdz desmit gadu vecumam) kopšanas periodi.

Ja, sasniedzot pensijas vecumu, jūs vēlaties tikai samazināt savu profesionālo darbību, jūs varat pieprasīt arī daļēju pensiju (trešdaļu, pusi vai divas trešdaļas no pilnas pensijas). Jūs varat arī nepieprasīt pensiju. Ja 65 gadu vecumā jūs neesat iesniedzis pieprasījumu vecuma pensijas saņemšanai vai esat pieprasījis tikai daļēju pensiju, tad pilnā pensija, kura jums tiks izmaksāta vēlāk, tiks paaugstināta par summu, kas vienāda ar 0,5 % mēnesī (6 % gadā) no atbilstīgās summas, ko jūs neesat pieprasījis.

Parastā vecuma pensija (*Regelaltersrente*)

Standarta pensionēšanās vecums no 2012. gada līdz 2029. gadam tiek pakāpeniski palielināts līdz 67 gadiem – sākot no personām, kas dzimušas 1947. gadā.

Personām, kuras dzimušas pēc 1963. gada, standarta pensionēšanās vecums būs 67 gadi. Tomēr apdrošinātas personas, kuras 45 gadus veikušas obligātās iemaksas no darba ienākumiem, aprūpes pabalstiem un bērnu, kuri nav sasnieguši 10 gadu vecumu, pabalstiem, drīkstēs pensionēties 65 gadu vecumā un saņemt pensiju pilnā apmērā.

Papildus vecuma pamatpensijai persona drīkst saņemt citus ienākumus neierobežotā apmērā.

Priekšlaicīga pensija

Pensionēšanās vecums priekšlaicīgas pensijas saņemšanai tiks noteikts atbilstīgi jaunajam pensionēšanās standarta vecumam. Tomēr pensionēšanās standarta vecums paliek nemainīgs tiem pensiju veidiem, kas pakāpeniski zaudē spēku, un tas ir 65 gadi.

Persona drīkst pieprasīt, lai no 63 gadu vecuma tai sāktu maksāt priekšlaicīgu pensiju (ar samazinātu likmi), ja vien uz to attiecas 35 gadus ilgi pensijas apdrošināšanas periodi.

Vecuma pensiju smagiem invalīdiem var pieprasīt apdrošinātās personas, kuras sasniegušas 65 gadu vecumu un kuras, sākot saņemt pensiju, ir atzītas par smagiem invalīdiem, un kuru darba stāžs ir 35 gadi. Priekšlaicīga šādas vecuma pensijas izmaksa, piemērojot tās apjoma samazinājumu, ir iespējama, sākot no 62 gadu vecuma.

Apdrošinātie, kas dzimuši līdz 1952. gada 1. janvārim, drīkst pieprasīt maksāt vecuma pensiju samazinātā apmērā no 63 gadu vecuma, ja:

- atbilst tiesību iegūšanai nepieciešamajam periodam — 15 gadiem;
- astoņus gadus pēdējo desmit gadu laikā pirms pensionēšanās ir maksājuši obligātās iemaksas kā apdrošināts darbinieks;
- pensionēšanās brīdī ir bezdarbnieki;
- no 58 gadu un sešu mēnešu vecuma kopumā 52 nedēļas ir bijuši bezdarbnieki un vismaz 24 mēnešus pirms pensionēšanās ir strādājuši nepilnas slodzes darbu atkarībā no vecuma (*Altersteilzeitarbeit*).

Tā kā, pieprasot pensiju pirms noteiktā pensionēšanās standarta vecuma, pensijas maksājumu laikposms ir ilgāks, pensijas apmērs katru mēnesi tiek samazināts par 0,3 %, lai tādējādi izlīdzinātu starpību (gadījumā, ja personas ar smagu invaliditāti saņem vecuma pensiju pirms 65 gadu vecuma sasniegšanas).

Raktuvju strādniekiem tiek piemēroti īpaši nosacījumi. Viņi var saņemt vecuma pensiju 60 gadu vecumā, sasniedzot divdesmit piecu gadu darba stāžu.

Vecuma pensija sievietēm

Sievietes var saņemt samazināta apjoma vecuma pensiju, sākot no 60 gadu vecuma, ja viņas ir maksājušas obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas vairāk kā desmit gadus pēc četrdesmit gadu sasniegšanas. Pensijas tiesību iegūšanai nepieciešamais periods ir 15 gadi. Tomēr apdrošinātās sievietes, kuras dzimušas 1952. gadā vai vēlāk, vairs nevar pretendēt uz šo pensiju.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pensijas apjoms galvenokārt ir atkarīgs no visas „apdrošinātās personas dzīves laikā” maksātās sociālo iemaksu summas. Pie sociālo iemaksu periodiem var tikt pieskaitīti arī laikposmi, kuros jūs esat atbrīvots no sociālajām iemaksām vai kuros tās ir samazinātas, tādējādi kopumā palielinot pensijas apjomu.

Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Parasti pensijas tiek piešķirtas tikai pēc pieprasījuma. Pieprasījums ir jāiesniedz kompetentajā sociālās apdrošināšanas iestādē.

VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Visi, uz kuriem attiecas obligātā pensijas apdrošināšana (piemēram, darba ņēmēji un dažas pašnodarbinātu personu grupas, kuru ienākumi pārsniedz minimālo algu), tiek iekļauti arī apgādnieka zaudējuma apdrošināšanā.

Atraitņa vai atraitnes pensiju saņem pārdzīvojušais laulātais, dzīves partneris reģistrētu partnerattiecību gadījumā un dažos gadījumos arī šķīries laulātais.

Lai varētu saņemt **atraitņa vai atraitnes pensiju**, personai jāatbilst tiesību iegūšanai nepieciešamajam periodam, kas parasti ir pieci gadi, kuros jāveic iemaksas vai kuri ir aizstāšanas periodi. Tiesību iegūšanai nepieciešamo periodu var uzskatīt par izpildītu, ja apdrošinātā persona gājusi bojā nelaimes gadījumā darbā vai tūlīt pēc izglītības/apmācības beigām. Turklāt, lai pārdzīvojušajam laulātajam būtu tiesības uz pensiju, laulībai faktiski bija jāilgst vismaz vienu gadu.

Bāreņa pensija apdrošinātās personas nāves gadījumā tiek piešķirta tās bērniem vecumā līdz 18 gadiem, bet pensijas saņemšanas ilgums var tikt pagarināts līdz 27 gadiem, ja bārenis mācās skolā vai iegūst profesionālo izglītību, ja viņš brīvprātīgi gadu strādā sociāla vai ekoloģiska rakstura darbu vai ja viņam ir kāds garīgs vai fizisks trūkums, kas viņam liedz uzturēt sevi. Ja mācību vai profesionālās izglītības periodu pārtrauc ar likumu noteiktais militārais vai civilais dienests, tiesības saņemt bāreņa pensiju tiek pagarinātas par attiecīgo periodu pēc 27 gadu sasniegšanas. Ja viens no vecākiem ir dzīvs, tad bārenis saņem pusi no bāreņa pensijas, bet abu vecāku nāves gadījumā tiek maksāta pilna pensija.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Atraitņa vai atraitnes pensija (*Witwen-und Witwerrenten*)

Atraitņa vai atraitnes pensijas apjoms ir 25 % no mirušās personas pilnas invaliditātes pensijas (*Rente wegen voller Erwerbsminderung*) (to sauc par mazo atraitnes vai atraitņa pensiju). Šis pabalsts tiek maksāts divus gadus. Pensija tiek palielināta, ja tās saņēmēja apgādībā ir bērns, ja persona ir sasniegusi 45 gadu vecumu (sākot no 2012. gada šī vecuma robeža pakāpeniski paaugstinās līdz 47 gadiem 2029. gadā) vai tās pelnītspēja ir samazinājusies par 55 % (to sauc par lielo atraitnes vai atraitņa pensiju). Atraitnes un atraitņi, kuri ir izaudzinājuši bērnus, var saņemt papildu piemaksu. Šķiršanās gadījumā kopīgi iegūtās tiesības uz vecuma un invaliditātes apdrošināšanu tiek sadalītas bijušo laulāto starpā.

Pensiju sadalīšana

Laulātie tā vietā, lai saņemtu laulātā un atraitņa pabalstus saskaņā ar parasto procedūru, uz kopīga iesnieguma pamata var pieprasīt, lai laulības laikā iegūtās tiesības uz pensiju tiktu sadalītas. Lai to pieprasītu, ir jāievēro šāds nosacījums — katram no laulātajiem ir jābūt vismaz 25 gadu iemaksu periodam, kas dod tiesības uz pensijas saņemšanu. Laulībai jābūt noslēgtai pēc 2001. gada 31. decembra un/vai abiem partneriem minētajā datumā bija jābūt jaunākiem par 40 gadiem. Ja minētie

nosacījumi ir ievēroti, tad reģistrētu partnerattiecību gadījumā arī partneri var pieprasīt pensiju sadalīšanu.

Bāreņa pensija (*Waisenrente*)

Bērniem, kuri zaudējuši vienu no vecākiem, maksā bāreņa pensiju, un tā ir 10 % apmērā no mirušā vecāka pensijas; turklāt tiek maksāta bāreņa piemaksa. Bērniem, kuri zaudējuši abus vecākus, maksā bāreņa pensiju ir 20 % apmērā no mirušo vecāku pensijas, kā arī bāreņa piemaksu. Ja apdrošinātā persona ir mirusi, nenasniedzot 63 gadu vecumu, bāreņa pensiju samazina par summu, kas nepārsniedz 10,8 %.

Ienākumu ņemšana vērā

Nosakot pensijas nāves gadījumā, zināmā mērā tiek ņemti vērā saņēmjama profesionālie ienākumi vai ienākumu kompensācijas un attiecīgā gadījumā arī ienākumi no īpašumiem. Pašlaik pabalsta neaizskaramā summa vecajās federālajās zemēs ir EUR 718,08 mēnesī un jaunajās — EUR 637,03 mēnesī. Šī summa tiek palielināta par katru bērnu, kuram ir tiesības uz bāreņa pabalstu. Bāreņa pensijas gadījumā ienākumi netiek ņemti vērā tikai tādā gadījumā, ja bārenis ir vecāks par 18 gadiem. Pašlaik bāreņa pabalsta neaizskaramā summa vecajās federālajās zemēs ir EUR 478,72 mēnesī un jaunajās — EUR 424,69 mēnesī. Ja tiešie ienākumi pārsniedz neaizskaramo summu, 40 % no atlikušajiem neto ienākumiem tiek atskaitīti no atraitnes, atraitņa vai bāreņa pensijas.

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Parasti pensijas tiek piešķirtas tikai pēc pieprasījuma. Pieprasījums ir jāiesniedz kompetentajā sociālās apdrošināšanas iestādē.

VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām?

Nelaimes gadījumu apdrošināšana ir obligāta darba ņēmējiem un praktikantiem. Papildus tam apdrošinātas ir arī citas personu grupas. Obligāti apdrošināti ir bērni, kuri ir dienas bērnudārzā vai atrodas īpaši apmācītu personu uzraudzībā, skolēni laikā, kamēr viņi atrodas vispārīzglītojošā skolā, rehabilitācijā esošās personas, kā arī studenti studiju laikā vai profesionālās pilnveidošanāsursos augstskolā. Parasti pašnodarbinātās personas nav pakļautas obligātai apdrošināšanai, izņemot gadījumus, ja šīs personas apdrošina kompetents nelaimes gadījumu apdrošinātājs saskaņā ar tā statūtos paredzētiem noteikumiem. Jebkurā gadījumā pašnodarbinātās personas var brīvprātīgi nokārtot apdrošināšanu.

Pabalstus saskaņā ar apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem piešķir tikai tad, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums. Apdrošināšanas gadījumi ir nelaimes gadījumi darbā un arodslimības.

Par nelaimes gadījumu darbā uzskata ne tikai nelaimes gadījumu, kas noticis, veicot apdrošinātu darbību, bet arī negadījumus ceļā uz darbu. Par pēdējiem tiek uzskatīti nelaimes gadījumi ceļā uz apdrošinātās darbības veikšanas vietu vai atceļā no tās, kuros cietušais ir apdrošinātā persona. Arodslimības ir tādas slimības, ar kurām apdrošinātās personas saslimušas, veicot savu apdrošināto darbību vai tās rezultātā, un tās ir noteiktas Dekrētā par arodslimībām (73 atzītu slimību uzskaitījums). Ja kāda slimība nav atrodama sarakstā, tad persona var pierādīt, ka tās pazīmes atbilst arodslimībai (jaukta sistēma).

Jābūt cēloņsakarībai starp apdrošinātās personas profesionālo darbību un nelaimes gadījumu vai slimību, kā arī starp nelaimes gadījumu vai slimību un kaitējumu veselībai.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Kā kompensāciju par apdrošināšanas gadījuma radīto kaitējumu veselībai jūs varat pretendēt uz turpmāk aprakstītajiem pabalstiem.

Medicīniskā aprūpe

Ārstnieciskajā aprūpē ietilpst medicīniskā aprūpe, medikamenti, paramedicīniskā ārstēšana un palīglīdzekļi, aprūpe mājās, kā arī medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi.

Pabalsti, lai veicinātu dalību darba dzīvē

Pabalsti, lai veicinātu personas dalību darba dzīvē, ietver pabalstus, kuru mērķis ir palīdzēt personai saglabāt vai iegūt darba vietu, sniegt atbalstu darba meklējumos, praksei, sagatavošanos darbam, izglītībai un kvalifikācijas celšanai, kā arī pārkvalificēšanai.

Pabalsti, lai veicinātu dalību sociālajā dzīvē

Šo pabalstu mērķis ir cilvēkus no jauna integrēt sabiedriskajā dzīvē, jo īpaši palīdzot viņiem:

- iegūt praktiskas zināšanas un prasmes,
- izprast apkārtējo vidi,
- iegūt, uzturēt un iekārtot invalīdiem piemērotu dzīvokli,
- patstāvīgi dzīvot grupu mājā,
- - piedalīties kultūras un sabiedriskajā dzīvē.

Papildu pabalsti

Papildu pabalsti ietver ārsta nozīmētas sporta nodarbības grupā rehabilitācijas nolūkos un ārsta uzraudzībā, sporta nodarbību apmeklēšanai nepieciešamos ceļa izdevumus, atbalstu pārvietošanās nodrošināšanai, mājkalpotāja pakalpojumus, kā arī izdevumus par bērnu pieskatīšanu.

Ilgtermiņa aprūpes pabalsti

Ja apdrošināšanas gadījuma rezultātā jums ir nepieciešama ilgtermiņa aprūpe, jums ir tiesības saņemt aprūpes pakalpojumus vai slimības naudu aprūpes nodrošināšanai (arī tādā gadījumā, ja jūs jau saņemat pensiju).

Slimības nauda nelaimes gadījumā un pagaidu slimības nauda

Slimības nauda nelaimes gadījumā jums tiek piešķirta uz visu darbnespējas laiku. Tās apjoms ir 80 % no jūsu algas pirms darbnespējas sākuma pirms nodokļu nomaksas jūsu neto algas robežās. Pabalstu par nelaimes gadījumiem parasti piešķir, beidzoties laikposmam, kurā personai bija tiesības pastāvīgi saņemt algu, un to izmaksā ne ilgāk kā 78 nedēļas. Pabalstu par nelaimes gadījumiem maksā tik ilgi, kamēr turpinās aprūpe stacionārā. Slimības naudu pārtrauc maksāt brīdī, kad jums tiek piešķirta pensija nelaimes gadījumu darbā vai arodslimības dēļ.

Pagaidu pabalstu piešķir uz laiku, kamēr persona saņem pabalstus, lai veicinātu dalību darba dzīvē; pagaidu pabalsta apmērs ir nedaudz mazāks nekā pabalsts par nelaimes gadījumiem.

Pensija

Ja darbā notikuša nelaimes gadījuma vai arodslimības dēļ personas pelnīšanas spējas vairāk nekā 26 nedēļas pēc attiecīgā gadījuma ir samazinātas par vismaz par 20 %, tai tiek piešķirta pensija. Tās apjomu nosaka saskaņā ar jūsu pelnītspējas zudumu pakāpi un gada profesionālo ienākumi līmeni (ienākumi par pēdējiem divpadsmit kalendārā gada mēnešiem pirms apdrošināšanas gadījuma iestāšanās).

Apgādnieka zaudējuma pensija (*Hinterbliebenenrenten*)

Jūs saņemat apgādnieka zaudējuma pensiju, ja jūsu laulātais ir miris nelaimes gadījuma darbā vai arodslimības rezultātā. Ja jums ir 47 gadi un vairāk vai jūs esat darbnespējīgs invalīds vai pilnīgi pelnītspējīgs, vai nespējat audzināt bērnu, kuram ir tiesības saņemt bāreņa pabalstu, tad pensijas apjoms ir 40 % no mirušās personas gadā gūtajiem ienākumiem. Ja jūs esat jaunāks un neaudzināt bērnus, tad divus gadus jūs varat saņemt ikgadēju pensiju, kas sasniedz 30 % no mirušās personas divos gados gūtajiem ienākumiem. Tomēr pensija var tikt maksāta ilgāk par noteikto

divu gadu periodu, ja apgādnieka nāve ir iestājusies pirms 2002. gada 1. janvāra vai arī ja laulātie ir precējušies pirms 2002. gada 1. janvāra un vismaz viens no viņiem ir dzimis pirms 1962. gada 2. janvāra.

Bērni, kuri ir jaunāki par 18 gadiem, saņem bāreņa pensiju (*Waisenrente*). Tēva vai mātes bārenis saņem 20 % no apdrošinātās personas gadā gūtajiem ienākumiem, turpretī tēva un mātes bārenis saņem 30 % no minētajiem ienākumiem. Ja bērns turpina mācīties, tad pensija viņam tiek maksāta līdz 27 gadu vecumam.

Ja pensijas saņēmējam ir pašam savi ienākumi, tad tie var tikt atskaitīti no pensijas

Vienreizējs maksājums

Atsevišķos gadījumos pensiju var aizstāt ar vienreizēju maksājumu (*Abfindung*).

Apbedīšanas pabalsts

Nelaiemes gadījuma darbā vai arodslimības rezultātā iestājušās nāves gadījumā bērnu organizētajai personai tiek izmaksāts apbedīšanas pabalsts (*Sterbegeld*). Pabalsta apjoms ir 1/7 no atskaites algas (vecajās federālajās zemēs: EUR 4 500 – jaunajās federālajās zemēs: EUR 3 840).

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām?

To, vai konkrētais nelaiemes gadījums uzskatāms par apdrošinātu nelaiemes gadījumu un vai tas dod tiesības uz pabalstiem, administratīvā kārtā noteiks kompetentā nelaiemes gadījumu apdrošināšanas iestāde. Personai nav obligāti pašai jāiesniedz pieprasījums. Darba devējam ir pienākums informēt nelaiemes gadījumu apdrošināšanas iestādi par katru nelaiemes gadījumu.

Ja persona cietusi nelaiemes gadījumā, tai parasti jākonsultējas ar specializētu ārstu (pagaidu ārstu jeb *Durchgangsarzt*), kuru nozīmējusi nelaiemes gadījumu apdrošināšanas iestāde. Pagaidu ārsts sadarbībā ar atbildīgo nelaiemes gadījuma apdrošināšanas iestādi pieņem lēmumu par turpmāko medicīnisko aprūpi.

IX nodaļa. Ģimenes pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Ja ir ievēroti visi tālāk norādītie noteikumi, ikvienai personai, kas dzīvo Vācijā, ir tiesības uz bērna pabalstu (*Kindergeld*) un vecāku pabalstu (*Elterngeld*), kuru var saņemt par bioloģisko, adoptētu vai laulātā bērnu (*pabērn*). Tiesības uz bērna pabalstu var attiekties arī uz mazbērniem vai audžubērniem, kuri dzīvo kopā vienā mājsaimniecībā.

Bērnu pabalsts

Bērnu pabalsti tiek maksāti par visiem bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai.

- viņš vēl nav sasniedzis 21 gada vecumu, nav uzsācis darba attiecības un ir reģistrējies kā darba meklētājs darbā iekārtošanas birojā Vācijā vai kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, Islandē, Lihtenšteinā, Norvēģijā vai Šveicē;
- viņš vēl nav sasniedzis 25 gadu vecumu un mācās skolā vai apgūst profesiju, vai atrodas tādā pārejas periodā starp diviem mācību cikliem, kurš nepārsniedz četrus mēnešus, vai darbojas brīvprātīgo dienestā (saskaņā ar definīciju, kas sniegta Ienākumu nodokļa likuma (*EStG*) 32. panta 4. punkta 2. apakšpunkta d daļā), vai nespēj sākt vai turpināt apgūt profesiju apmācības vietu trūkuma dēļ;
- fiziskas, garīgas vai psihiskas invaliditātes rezultātā, kas iestājusies pirms 25 gadu vecuma sasniegšanas, viņš nav spējīgs nodrošināt savas vajadzības.

Pilngadīgus bērnus, ja tie nav nodarbināti, var skaitīt tikai pēc pirmā profesijas apgūšanas gada pabeigšanas. Ir pieļaujama nodarbinātība līdz 20 stundām no parastā nedēļas darba laika, profesijas apgūšana vai nenožīmīga nodarbinātība.

Bērna pabalstu maksā apmācību vai pārejas posmā tām personām, kas bijušas militārajā dienestā vai alternatīvajā civildienestā, vai arī darba meklētājiem, kuru vecums pārsniedz iepriekšminētos ierobežojumus. Šajā gadījumā apsvēruma laikposma termiņš tiek atlikts tik ilgi, kamēr ilgst šis dienests. Tomēr jāatzīmē, ka bērna pabalsts netiek izmaksāts militārā dienesta vai alternatīvā civildienesta laikā.

Personai nav tiesību saņemt bērna pabalstu tam bērnam, par kuru šī persona, tās laulātais vai cita persona, kurai ar bērnu ir vecāku un bērna attiecības, jau saņem līdzvērtīgu pabalstu.

Vecāku pabalsts (*Elterngeld*)

Vecāku pabalstu izmaksā mātei un/vai tēvam, ja vecāki dzīvo vienā mājsaimniecībā ar bērnu un paši to audzina. Vecāks, kurš saņem šo pabalstu, var strādāt nepilnas slodzes darbu, nepārsniedzot trīsdesmit stundas nedēļā. Pabalsts tiek maksāts, līdz bērns sasniedz 14 mēnešu vecumu.

Tādi paši nosacījumi attiecas uz vecāku pabalstu, kuru var saņemt laulātie vai partneri, kuri audzina bērnu kopš tā dzimšanas (pat tad, ja tie nav bioloģiskie vecāki). Tas attiecas arī uz tuviniekiem līdz trešajai radniecības pakāpei, ja vecāki smagu apstākļu dēļ (slimības, invaliditātes vai vecāku nāves gadījumā) paši nevar parūpēties par bērnu.

Vecāku pabalstu izmaksā ne ilgāk kā 14 mēnešus par adoptētiem bērniem vai tādiem bērniem, kas uzturas mājsaimniecībā ar mērķi tikt adoptēti. 14 mēnešu laikposms sākas no brīža, kad bērns nonāk mājsaimniecībā. Šīs tiesības tiek zaudētas, tiklīdz bērns sasniedz 8 gadu vecumu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Bērnu pabalsts

Bērna pabalsta apmērs ir EUR 184 mēnesī par pirmajiem diviem bērniem, EUR 190 — par trešo un EUR 215 mēnesī — par ceturto un katru nākamo bērnu.

Vecāku pabalsts

Vecāki var saņemt vecāku pabalstu ne mazāk kā divus mēnešus (minimālais atsaucis laikposms) un ne vairāk kā 12 mēnešus. Tātad abiem vecākiem kopā ir tiesības saņemt maksājumus 12 mēnešu garumā, ko piešķir par katru bērna vecuma mēnesi. Gadījumā, ja vecākiem vismaz divus mēnešus ir samazināti ienākumi (rēķinot abiem kopā) un abi divi saņem vecāku pabalstu, tad viņiem ir tiesības saņemt šo pabalstu vēl divus mēnešus. Vientuļie vecāki var saņemt vecāku pabalstu līdz pat 14 mēnešiem kā ienākumu kompensāciju.

Vecāku pabalsts (*Elterngeld*) parasti aizstāj 67 % no neto ienākumiem. Personām, kuru neto ienākumi pirms dzemdībām pārsniedza EUR 1 200, ienākumu kompensācijas likmi pakāpeniski pazemina līdz 65 %. Personām ar zemiem ienākumiem ienākumu kompensācijas likmi paaugstina līdz 100 %. Absolūtos skaitļos — vecāku pabalsta apmērs ir vismaz EUR 300 (neatkarīgi no ienākumiem) un ne vairāk kā EUR 1 800 mēnesī). Ja ģimenē aug vairāki mazi bērni, tad par katru nākamo bērnu tiek piešķirts papildu maksājums 10 % apmērā no piešķirtā vecāku pabalsta un tas ir vismaz EUR 75 mēnesī.

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Ģimenes pabalsti tiek piešķirti, vienīgi pamatojoties uz rakstisku pieteikumu. Pieteikuma veidlapu var saņemt Nodarbinātības aģentūrā (ģimenes pabalstu kase). Sīkāka informācija pieejama tīmekļa vietnē <http://www.familienkasse.de>.

Nodarbinātības aģentūra (ģimenes pabalsta fonds) pārskaita pabalstu uz norādīto bankas kontu tajā mēnesī, kurā pienākas bērna pabalsts.

Jums ir obligāti pašam nekavējoties jāziņo Nodarbinātības aģentūrai (ģimenes pabalstu kasei) par visām izmaiņām informācijā, ko jūs esat iesniedzis kopā ar pieteikumu, ja tās var ietekmēt jūsu tiesības uz ģimenes pabalstu saņemšanu (piemēram, bērns ir beidzis profesionālo apmācību).

Par bērna pabalsta maksāšanu ir atbildīga jūsu dzīvesvietai tuvākā ģimenes pabalstu kase. Nepieciešamo informāciju jums sniegs jūsu ģimenes pabalstu kase. Informācija par atbildīgo iestādi pieejama tīmekļa vietnē <http://www.familien-wegweiser-regional.de/Kindergeld.113.0.html>.

Vecāku pabalstu piešķir tikai tad, ja ir iesniegts rakstisks iesniegums. Par jūsu pieprasījuma izskatīšanu un pabalsta izmaksāšanu ir atbildīgi ģimenes pabalstu biroji.

Katrā federālajā zemē šo uzdevumu veic cits birojs. Informācija par to, kurš vecāku pabalsta birojs ir atbildīgs jūsu gadījumā, un pieteikuma veidlapas pieejamas tīmekļa vietnē <http://www.familien-wegweiser-regional.de/Elterngeld.73.0.html>.

X nodaļa. Bezdarbs

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Parastais bezdarbnieka pabalsts

Parasti, ja jūs kā algots darba ņēmējs vai mācekļis un zaudējat darbu, jums ir tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, ja:

- par savu bezdarbnieka stāvokli esat ziņojis nodarbinātības dienestam un esat iesniedzis pieteikumu bezdarbnieka pabalsta saņemšanai;
- nestrādājat vispār vai strādājat mazāk par piecpadsmit stundām nedēļā;
- esat darbā iekārtošanas biroja (Arbeitsvermittlung) rīcībā (proti, esat darba spējīgs un gatavs pieņemt jebkuru jums piemērotu darba piedāvājumu) un pats aktīvi meklējat darbu;
- jums ir bezdarbnieka pabalsta saņemšanai nepieciešamais darba stāžs, proti, pēdējo divu gadu laikā vismaz divpadsmit mēnešus esat strādājis darbu, par kuru ir maksātas sociālās iemaksas. Atsevišķos gadījumos un līdz 2012. gada jūlijam tiesību iegūšanai nepieciešamais periods ir seši nodarbinātības mēneši.

Bezdarbnieka pienākums ir izmantot jebkuru iespēju atrast darbu. Viņam ir jāpilda pienākumi, kas noteikti līgumā par integrēšanos, kuru ar viņu noslēgusi nodarbinātības aģentūra.

Pabalstu piešķir tikai pēc zināma laikposma, kas nepārsniedz 12 nedēļas (*Sperrzeit*), ja bez redzama iemesla:

- jūs pats esat pārtraucis darba attiecības;
- jūs atsākaties pieņemt nodarbinātības dienesta piedāvāto darbu;
- jūs atsakāties piedalīties profesionālās integrācijas pasākumos;
- jūs neievērojat prasību paziņot nodarbinātības dienestam vai savlaicīgi neregistrējaties kā darba meklētājs.

Minimālie pabalsti darba meklētājiem (bezdarbnieku pabalsti II / sociālie pabalsti)

Papildus bezdarbnieka pabalstam vai arī pēc tam, kad tas ir beidzies, personai ir tiesības saņemt II veida bezdarbnieka pabalstu, ja:

- tā ir spējīga strādāt;
- tai nav pietiekamu ienākumu;
- tā ir vecumā no 15 līdz 65 gadiem (vai ir sasniegusi diferencēto vecuma ierobežojumu saskaņā ar Sociālā kodeksa II sējuma 7.a punktu (Sozialgesetzbuch SGB II));
- tā pastāvīgi uzturas Vācijas Federatīvajā Republikā.

Darba nespējīgie pabalsta saņēmēji, kas „iztikas kopienas” (*Bedarfsgemeinschaft*) ietvaros dzīvo kopā ar trūcīgu darba spējīgu pabalsta saņēmēju, savu ikdienas vajadzību apmierināšanai saņem sociālo pabalstu ar nosacījumu, ka tās neietilpst Sociālā kodeksa XII sējumā (*Sozialgesetzbuch, SGB XII*) minētajā personu grupā.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Parastais bezdarbnieka pabalsts

Pabalsti ir dažādi atkarībā no darba algas, nodokļu grāmatiņā minētās fiskālās kategorijas un bērnu skaita (ja tādi ir).

Lai aprēķinātu pabalsta apmēru, tiek ņemta vērā iepriekšējā gada vidējā dienas izpeļņa, tomēr pabalsta apmērs nedrīkst pārsniegt maksimālo summu, kas vecajās federālajās zemēs ir noteikta EUR 5 500 mēnesī un jaunajās — EUR 4 800 mēnesī.

Pabalsta saņēmējiem, kuriem ir bērni, tiek piešķirti 67 % no neto ienākumiem, turpretī tiem, kuriem nav bērnu, pienākas 60 % no neto ienākumiem.

Pabalstu izmaksas ilgums atkarīgs no tā, cik ilgi persona ir veikusi apdrošināšanas iemaksas, un personas vecuma, tomēr pabalstu izmaksā ne ilgāk kā 24 mēnešus. Sākot no sešiem mēnešiem tām personām, kuras 12 mēnešus bijušas pakļautas obligātajai apdrošināšanai, beidzot ar maksimāli 24 mēnešiem vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuri 48 mēnešus bijuši pakļauti obligātajai apdrošināšanai. Pabalstus izmaksā no trīs līdz pieciem mēnešiem (īpašos gadījumos), ja pabeigts sešu līdz desmit mēnešu ilgs tiesību iegūšanai nepieciešamais nodarbinātības periods. Šis noteikums ir spēkā līdz 2012. gada jūlijam.

Minimālie pabalsti darba meklētājiem (bezdarbnieku pabalsti II / sociālie pabalsti)

Darba meklētāji pamatā saņem labklājības atbalstu, kas atbilst individuālām vajadzībām un ir pakļauts ienākumu pārbaudei; tā apmēru nosaka saskaņā ar sociālo atbalstu, lai nodrošinātu iztikas minimumu sociālkultūras kontekstā. Vajadzīgais iztikas minimums atbilst „parastajām prasībām” (*Regelbedarfe*) federālajā līmenī, kuras visā Vācijā ir vienādas. Faktiskās mājokļa un apkures izmaksas tiek segtas pilnā apmērā, ja tās ir pamatotas. Parastā prasība ir vienreizējs maksājums, kurš paredzēts pārtikas, personīgās higiēnas, sadzīves tehnikas un ikdienas personīgo vajadzību izdevumu apmaksāšanai. Turklāt var nodrošināt „papildu prasības” (*Mehrbedarfe*) (piemēram, par uzturu vai palīdzību vientuļiem vecākiem u. c.), kā arī piešķirt īpašus pabalstus. No 2011. gada 1. janvāra ir reorganizēta minimālā iztikas nodrošinājuma shēma sociālkultūras kontekstā bērniem un jauniešiem (tā sauktā „izglītības pakete”). Šīs paketes ietvaros tiek ņemtas vērā ar skolas ekskursijām, skolas piederumiem, brīvpusdienām, skolas transportu, sporta, kultūras un brīvā laika nodarbībām un atsevišķos gadījumos ar palīdzību mācībās vai studijās saistītās vajadzības.

Darba meklētāji minimālos pabalstus teorētiski var saņemt neierobežoti ilgi, ja vien viņi atbilst nosacījumiem par tiesībām uz atbalstu; tomēr parasti pabalsta termiņš ir tikai seši mēneši, un, beidzoties šim laikposmam, no jauna jāiesniedz apliecinājums par tiesībām uz atbalstu.

Citi pabalsti

Kamēr jūs esat bezdarbnieks, bezdarba apdrošināšanas shēmas ietvaros par jums tiek maksātas:

- slimības apdrošināšanas iemaksas; lai saņemtu pabalstus, personai jāatbilst nosacījumiem, kas minēti [nodaļā par veselības aprūpi](#);
- ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas iemaksas;
- tiesību aktos noteiktās pensijas apdrošināšanas iemaksas.

Kamēr jūs saņemat bezdarbnieka pabalstu, jūs esat arī apdrošināts pret atsevišķiem nelaimes gadījumiem.

Vācijas tiesību akti neparedz pabalstus pirmstermiņa pensionēšanās gadījumā. Tomēr vairāku tautsaimniecības nozaru koplīgumos ir ietverti pirmstermiņa pensionēšanās nosacījumi.

Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Parastais bezdarbnieka pabalsts

Lai varētu pieteikties pabalsta saņemšanai, personai jābūt reģistrētai nodarbinātības aģentūrā kā bezdarbniekam.

Jums ir obligāti jāziņo nodarbinātības dienestam par visām izmaiņām jūsu personīgajā situācijā, ja izmaiņas var ietekmēt jūsu tiesības uz pabalstu saņemšanu (piemēram, jums piešķirta pensija vai esat sācis strādāt).

Minimālie pabalsti darba meklētājiem (bezdarbnieku pabalsti II / sociālie pabalsti)

Piesakoties minimālajiem pabalstiem, to kompetentajai iestādei (tā sauktai nodarbinātības aģentūrai) ir obligāti jāsniedz visas ziņas, ko tā pieprasa. Atteikšanās ierasties pēc uzaicinājuma saņemšanas bez pamatota iemesla rezultātā var tikt noteikts sods pabalsta samazināšanas veidā.

Darba meklētāju minimālajiem pabalstiem tiek piemērota īpaša novērtēšanas kārtība. Nodarbinātības aģentūra lemj par to piešķiršanu. Nodarbinātības aģentūra nosaka arī darbnespēju. Turklāt lēmuma pārsūdzēšanas gadījumā jums jāsaņem šīs aģentūras eksperta slēdziens. Nodarbinātības aģentūrai ir izveidots ārējais dienests pabalstu krāpšanas apkarošanai.

XI nodaļa. Minimālais nodrošinājums

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?

Palīdzības pabalsti

Ikvienu personu, kura nespēj sevi uzturēt ar personīgajiem līdzekļiem — ne finansiālajiem (ienākumi un īpašumi), ne arī fiziskajiem (darba spējas) — vai ar trešo personu palīdzību, drīkst saņemt sociālo palīdzību ar nosacījumu, ka persona pastāvīgi uzturas Vācijā.

Tiesību akti par sociālo palīdzību attiecas uz vairākām jomām, kurās piešķir pabalstus, un katru no tām reglamentē atsevišķi. Šeit minētie pabalsti ietilpst sistēmā, kuru finansē no nodokļiem, kas iekasēti no pārbaudei pakļautiem minimālajiem līdzekļiem, lai nodrošinātu pienācīgu iztikas minimumu tām personām, kurām vajadzīgi pabalsti, kuras ir darbnespējīgas, kuru ienākumi nav pietiekami, lai segtu ģimenes izdevumus (*Bedarfsgemeinschaft*), vai kuras nesaņem vajadzīgo atbalstu no citām personām. Personas, kuras ir jaunākas par 65 gadiem, nespēj sevi uzturēt un pagaidu kārtā ir darba nespējīgas, saņem iztikas atbalsta pabalstus (*Hilfe zum Lebensunterhalt*). Personas, kuras sasniegušas 65 gadu vecumu vai kuras ir vecākas par 18 gadiem, bet slimības dēļ ir pastāvīgi darba nespējīgas, drīkst saņemt individuālajām vajadzībām atbilstīgu pensijas piemaksu attiecīgi vai nu vecuma pensijas, vai pazeminātas ienākumu gūšanas spējas gadījumā (*Grundsicherung im Alter und bei Erwerbsminderung*). Bezdarbnieki, kuri ir spējīgi strādāt un kuriem nav iztikas līdzekļu, var pieteikties minimālajiem pabalstiem darba meklētājiem (**II veida bezdarbnieka pabalsts, sociālās labklājības pabalsti**).

Ikvienu personu, kura dzīvo tādā mājsaimniecībā, kurai ir tiesības uz pabalstiem, drīkst pieprasīt sociālo palīdzību. Jo lielāka ģimene, jo lielāks pabalsta apmērs. Lai aprēķinātu pabalstu apmēru, tiek ņemti vērā pieprasītāja un viņa laulātā vai partnera, kas dzīvo tajā pašā mājsaimniecībā, ienākumi un īpašumi.

Neredzīgo pabalsts un aprūpes pabalsts

Atbilstoši katras federālās zemes normām, ja ievēroti īpaši nosacījumi, daļēji vai pilnībā neredzīgas personas var saņemt attiecīgās federālās zemes neredzīgo un aprūpes pabalstus (*Landesblindengeld un Landespflegegeld*). Dažās federālajās zemēs uz aprūpes pabalstiem var pretendēt arī nedzirdīgie un personas ar noteiktu smagas invaliditātes pakāpi. Tiesības saņemt šo pabalstu, protams, ir atkarīgas no federālās zemes, kurā ir personas dzīvesvieta vai parastā uzturēšanās vieta.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Palīdzības pabalsti

Federālās zemes nosaka standarta likmes (*Regelsätze*). Standarta likmju apmērs ir atkarīgs no pabalsta saņēmēja vecuma un stāvokļa mājsaimniecībā. No 2011. gada 1. janvāra „parastās prasības” (*Regelbedarfe*) visā Vācijā ir šādas:

- parastās prasības mājsaimniecības galvenajam apgādniekam un personai, kura dzīvo viena: EUR 374;
- parastās prasības kopā dzīvojošiem laulātajiem vai dzīvesbiedriem: EUR 337;
- pieaugušajam, kurš nedzīvo ne pats savā mājsaimniecībā, ne kopīgā mājsaimniecībā kā laulātais, partneris vai kvazilaulību attiecībās: EUR 299;
- par mājsaimniecības locekļiem, kuri ir jaunāki par 6 gadiem: EUR 219;
- par mājsaimniecības locekļiem vecumā no 6 līdz 14 gadiem: EUR 251;
- par mājsaimniecības locekļiem no 14 gadu vecuma un vecākiem: EUR 287.

Standarta likmes drīkst papildināt ar šādiem maksājumiem:

- piemaksas par īpašajām vajadzībām dažām personu grupām (piemēram, bērniem, vientuļo vecāku ģimenēm, grūtniecēm, personām, kam dažu slimību dēļ ir īpašas uztura vajadzības u. c.);
- vienreizēji pabalsti, kuri nav pastāvīgi iekļauti pamata likmē, tādām vajadzībām kā sākotnējās apģērba izmaksas (tostarp grūtniecēm un jaundzimušajiem) vai sākotnējās mājokļa iekārtošanas izmaksas (tostarp sadzīves tehnika);
- izglītības pakete (*Bildungs- und Teilhabepaket*) bērniem un jauniešiem, kas īpaši paredzēta ar skolas ekskursijām, skolas piederumiem, skolas transportu, brīvpusdienām, sporta, kultūras un brīvā laika nodarbībām un atsevišķos gadījumos ar palīdzību mācībās vai studijās saistītu vajadzību nodrošināšanai.

Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?

Palīdzības pabalsti

Iestāde, kas ir atbildīga par sociālo palīdzību, pieņem lēmumus par to piešķiršanu. Personas pastāvīgu pilnīgu darbnespēju kā nosacījumu individuālajām vajadzībām atbilstīgu pensijas piemaksu saņemšanai vecuma pensijas vai pazeminātas ienākumu gūšanas spējas gadījumā (*Grundsicherung im Alter und bei Erwerbsminderung*) nosaka Valsts pensiju apdrošināšanas iestāde. Iestādei, kas ir atbildīga par sociālo palīdzību, ir izveidots ārējais dienests, ar kura palīdzību katrai personai atsevišķi konstatē dzīvesvietas un darba apstākļus.

XII nodaļa. Ilgtermiņa aprūpe

Kādos gadījumos jums ir tiesības uz ilgtermiņa aprūpi?

Ilgtermiņa aprūpes pabalstus Vācijā aprūpes vajadzības („atkarības”) gadījumā nodrošina pēc pieprasījuma saskaņā ar tiesību aktos paredzēto ilgtermiņa aprūpes sistēmu.

Sociālā ilgtermiņa aprūpes apdrošināšana (Sociālā kodeksa XI sējums (*Sozialgesetzbuch SGB II*)) ir neatkarīga sociālā nodrošinājuma joma, kas apdrošina pret ilgtermiņa aprūpes risku, līdzīgi kā apdrošināšanas pret slimību, nelaimes gadījumiem, bezdarbu, kā arī vecuma apdrošināšanas shēma. Plašais ilgtermiņa aprūpes pabalstu klāsts palīdz mazināt to personu fizisko, garīgo un finansiālo slogu, kurām vajadzīga aprūpe, un ilgtermiņa aprūpes nepieciešamības dēļ radīto slogu viņu ģimenes locekļiem, kā arī palīdz viņiem dzīvot cienīgi un saskaņā ar viņu vēlmēm, neraugoties uz aprūpes nepieciešamību.

Visi tiesību aktos noteiktās vai privātās slimības apdrošināšanas dalībnieki ir automātiski un obligāti apdrošināti arī tiesību aktos noteiktās vai privātās ilgtermiņa aprūpes gadījumā. Lai varētu saņemt tiesību aktos noteiktās ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanā paredzētos pabalstus, nepieciešams divu gadu apdrošināšanas stāžs. Saskaņā ar tiesību aktos noteiktās ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas noteikumiem personai vajadzīga aprūpe, ja fiziskas, emocionālas vai garīgas slimības vai invaliditātes dēļ paredzams, ka vismaz sešus mēnešus viņam vai viņai būs vajadzīga ilgtermiņa palīdzība ikdienas darbību veikšanai. Attiecīgā palīdzības vajadzība ietver personīgo higiēnu, barošanu, pārvietošanos, kā arī vispārīgo aprūpi un palīdzību mājas darbos. Ilgtermiņa aprūpes pabalstu apmēru nosaka nevis pēc vecuma vai ienākumiem, bet pēc slimības apdrošināšanas medicīnas dienesta noteiktā aprūpes vajadzību apmēra. Tas nozīmē, ka parasti ilgtermiņa aprūpes pabalstus piešķir tikai vismaz I kategorijas invalīdiem. Atsevišķu pabalstu (tā dēvēto „minimālā sliekšņa piedāvājumu”) saņemšanai ir būtiski, lai būtu nepieciešams zemāks aprūpes vajadzību līmenis.

Personas ar mazām aprūpes vajadzībām (mazāk nekā 90 minūtes dienā) vai personas, kuru aprūpi apdrošināšana sedz daļēji („*Teilkaskoversicherung*”), kuru pabalsti nav pietiekami faktisko izmaksu segšanai, atsevišķos gadījumos var saņemt aprūpes pabalstus sociālās palīdzības shēmas ietvaros.

Sociālās palīdzības aprūpes pabalstus, kurus dēvē par „aprūpes palīdzību”, piešķir tikai attiecīgās personas finansiālās atkarības gadījumā, proti, ja persona pati nevar ne apmaksāt aprūpes dienestu pakalpojumu kopējās izmaksas, kā arī nevar nodrošināt sev aprūpētāju.

Turklāt tiesību aktos noteiktā ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanas sistēma ģimenes locekļiem, kuri nodarbojas ar aprūpi, un citām aprūpes personām, kuras nav komersanti, nodrošina pensijas apdrošināšanas iemaksas, nelaimes gadījumu apdrošināšanu, iemaksu maksājumus bezdarba apdrošināšanai aprūpes periodos, kā arī citus palīdzības pabalstus, piemēram, bezmaksas mācību kursus, aprūpes pagaidu aizstāšanas un aizstājējaprūpes iespējas u. c.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pabalsti natūrā

Papildus visām personām paredzētajām likumīgajām tiesībām aprūpes konsultāciju saņemšanai pabalsti natūrā pārsvarā ir šādi:

- aprūpe mājās un mājkalpotāja pakalpojumi, ko sniedz ambulatorās ārstēšanas centri vai personīgie aprūpētāji;
- vienreizējs maksājums aprūpes izdevumu segšanai, atrodoties stacionārā (tostarp par īstermiņa aprūpi (*Kurzzeitpflege*)).

III kategorijas invalīdiem pabalsta apmērs ir EUR 1 510 (no 2012. gada 1. janvāra: EUR 1 550), bet smagos apstākļos nonākušām personām — EUR 1 918.

Šo pabalstu apmērs ir atkarīgs no invaliditātes pakāpes un noteikts likumā.

Turklāt līdz ar aprūpi mājās ir paredzēti papildu pabalsti, tādi kā aprūpes pagaidu aizstāšana (*Verhinderungspflege*), īstermiņa aprūpe (*Kurzzeitpflege*), kā arī diennakts aprūpe (*Tages- und Nachtpflege*).

Personai ir tiesības ne tikai uz pabalstiem aprūpei mājās, bet arī palīgīdzekļiem un inventāru, kas palīdz sniegt aprūpes vai mājkalpotāja pakalpojumus, vai dzīves apstākļu uzlabošanas pasākumiem.

Papildu aprūpes pabalsti ir pieejami tiem cilvēkiem, kam ir vajadzīga pamatīgāka aprūpe (piemēram, cilvēkiem, kuri sirgst ar plānprātību un garīgām slimībām, kā arī garīgiem invalīdiem).

Pabalstus var izmaksāt neierobežoti ilgi, ja vien persona atbilst nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem.

Naudas pabalsti

Ja persona, kurai vajadzīga aprūpe, vēlas pati sevi aprūpēt, tā drīkst pieprasīt aprūpes pabalstu, lai varētu pienācīgi nodrošināt vajadzīgo pamata aprūpi un palīdzību māsaimniecībā. Šī pabalsta apmērs ir atkarīgs no personas invaliditātes pakāpes — III kategorijai tas ir noteikts EUR 685 apmērā (sākot no 2012. gada 1. janvāra — EUR 700).

Persona, kurai vajadzīga aprūpe, drīkst vienlaicīgi saņemt gan naudas pabalstus, gan pabalstus natūrā — ja tā tikai daļēji pieprasa pabalstus natūrā, tai ir arī tiesības uz aprūpes pabalstu proporcionālā apmērā. Bez tiesībām saņemt dienas aprūpi persona saglabā 50 % tiesību saņemt attiecīgo aprūpes pabalstu natūrā vai aprūpes kompensāciju.

Pabalstus natūrā un naudas pabalstus var brīvi izvēlēties.

Pabalstus var izmaksāt neierobežoti ilgi, ja vien persona atbilst nosacījumiem par tiesībām uz pabalstiem.

Kā var saņemt ilgtermiņa aprūpi?

Slimības apdrošināšanas medicīnas dienests, kurā pārsvarā darbojas ārsti un specializēts aprūpes personāls, veic novērtējumu, lai noteiktu, vai personai ir vajadzīga ilgtermiņa aprūpe.

Novērtēšanas procesā tiek ņemti vērā četri rādītāji: personīgā higiēna, pārtika, mobilitāte un mājokļa uzkopšana.

Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes

Sīkāka informācija par tiesību iegūšanas kritērijiem un individuāliem sociālā nodrošinājuma pabalstiem Vācijā atrodama valsts iestādēs, kas pārvalda sociālās aizsardzības sistēmu.

Informācijas pieprasījumi par to, kā pabalstus ietekmē sociālās apdrošināšanas periodi divās vai vairākās dalībvalstīs, jāsūta uz šādām adresēm:

Tiesību aktos paredzētā veselības un ilgtermiņa aprūpes apdrošināšana

GKV Spitzenverband, Abteilung
Deutsche Verbindungsstelle
Krankenversicherung – Ausland (DVKA)
(Vācijas kontaktaģentūra veselības apdrošināšanai ārzemēs)
Pennefeldsweg 12 c
53177 Bonn
Tālr. (49-228) 95300
<http://www.dvka.de>

Nelaiemes gadījumu apdrošināšana

Deutsche Verbindungsstelle
Unfallversicherung – Ausland
[Rūpniecības sektora darba devēju atbildības apdrošināšanas asociāciju centrālā federācija]
Alte Heerstr. 111,
53757 Sankt Augustin
Tālr. (49-2241) 231 01
<http://www.dguv.de>

Apdrošināšana bezdarba gadījumā un ģimenes pabalsti

Bundesagentur für Arbeit
[Federālā nodarbinātības aģentūra]
Regensburger Straße 104
90478 Nürnberg
Tālr. (49-911) 179 0
<http://www.europaserviceba.de>
<http://www.arbeitsagentur.de>

Ar likumu noteiktās pensijas apdrošināšanas kontaktaģentūras

Deutsche Rentenversicherung
<http://www.deutsche-rentenversicherung.de>

Grieķija , Lihtenšteina, Šveice, Kipra
Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg
76122 Karlsruhe
Tālr. (49-721) 825 0
un
70429 Stuttgart
Tālr. (49-711) 848 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-bw.de>

Polija
Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg
Knobelsdorffstr. 92
14059 Berlin
Tālr. (49-30) 3002 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-berlin-brandenburg.de>

Ungārija
Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland
Kranichfelder Straße 3
99097 Erfurt
Tālr. (49-361) 482 0

Bulgārija
Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland
Paracelsusstraße 21
06114 Halle
Tālr. (49-345) 213 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-mitteldeutschland.de>

Slovēnija, Slovākija, Čehijas Republika
Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd
84024 Landshut
Tālr. (49-871) 81 0

Austrija
Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd
81729 München
Tālr. (49-89) 6781 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de>

Dānija, Somija, Norvēģija, Zviedrija
Deutsche Rentenversicherung Nord
Ziegelstraße 150
23556 Lübeck
Tālr. 0451 485-0

Igaunija, Latvija, Lietuva
Deutsche Rentenversicherung Nord
Platanenstr. 43
17033 Neubrandenburg
Tālr. (49-395) 370 0

Īrija, Apvienotā Karaliste
Deutsche Rentenversicherung Nord
Friedrich-Ebert-Damm 245
22159 Hamburg
Tālr. (49-40) 5300 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-nord.de>

Beļģija, Spānija
Deutsche Rentenversicherung Rheinland
40194 Düsseldorf
Tālr. (49-211) 937 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-rheinland.de>

Francija, Luksemburga
Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz
Eichendorffstraße 4-6
67346 Speyer
Tālr. (49-6232) 17 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-rlp.de>

Itālija, Malta
Deutsche Rentenversicherung Schwaben
Dieselstr. 9
86154 Augsburg
Tālr. (49-821) 500 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-schwaben.de>

Portugāle
Deutsche Rentenversicherung Nordbayern
Friedenstraße 12/14
97072 Würzburg
Tālr. (49-931) 802 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-nordbayern.de>

Islande, Nīderlande
Deutsche Rentenversicherung Westfalen
Gartenstraße 194
48125 Münster
Tālr. (49-251) 238 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-westfalen.de>

Kontaktaģentūra visām valstīm, ja iemaksas izmaksātas apdrošinātājam

Deutsche Rentenversicherung Bund
10704 Berlin
Tālr. (49-30) 865 1
<http://www.deutsche-rentenversicherung-bund.de>

Kontaktaģentūra strādniekiem kalnrūpniecības, dzelzceļa un jūras nozarē

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See
[Vācijas raktuvju strādnieku, dzelzceļa strādnieku vai jūrnieku pensiju apdrošināšanas shēma]
Pieperstraße 14-28
44789 Bochum
Tālr. (49-234) 304 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-knappschaft-bahn-see.de>

Kontaktaģentūra lauksaimniekiem vecuma pensiju jautājumos

Spitzenverband der landwirtschaftlichen Sozialversicherung
[Lauksaimnieku sociālās apdrošināšanas jumta organizācija]
Weißensteinstraße 70-72
34131 Kassel
Tālr.: (49-561) 9359 - 0
<http://www.lsv.de>